

Der stander et hus

*Der stander et hus i vort høje Nord,
indviet i Guds Faders enbårne;
der springer en kilde, der dækkes et bord,
der kimes til højtid fra tårne
A. Reitan*

Kirken stammer sikkert fra sidste halvdel af 1100-tallet. Da opførtes hovedskibet i romansk stil af kvadersten, dvs. tilhugne granitsten. Siden er kirken udvidet i flere omgange. Først blev det nuværende kor (med ribbehvælv) opført i gotisk stil og ikke så længe efter sakristiet ved siden af koret. Også et tårn fik kirken tillige med et våbenhus på kirkens sydside (ved mandsindgangen).

Men det, som gør kirken anderledes er dog de oprindelige 4 kapeller på kirkens nordside og det ene kapel på sydsiden. Det var efter sigende herremanden Aage Puder til Landtings enke, Karen Henriksdatter, der fik dem bygget omkring år 1400. Det særlige er de 5 saddeltage, hver med sin (forskellige) blændingsgavl, over hver sin del af dette specielle nordskib. Og der har da også været tale om 4 sidealtre foruden sakristiet, hvor der kunne læses sjælemesser. Disse sidealtre blev naturligvis fjernet efter reformationen i 1536 og nordskibet blev en del af kirkerummet, - også beregnet for menigheden.

Det sidste kapel, Dionysios-kapellet, eller i dag Landtingkapellet, er sikker opført omkring samme tid. En stor kirke er det således blevet til. Der er i dag 330 faste siddepladser, og der kan sættes stole frem til mange flere, så kirken kan i alt rumme omkring 500 personer. Døren ind til kirke fra våbenhuset har oprindeligt ikke været mere end 105 cm bred, hvilket ses af søjler og tympanonen over indgangsdøren.

Døbefonten er kirkens ældste stykke inventar og nok lige så gammel som kirken, dvs. fra sidste halvdel af 1100-tallet. Det er en meget smuk, romansk granitfont, der rummer både en indskrift og udhuggede billeder, er en meget sjælden kombination. Rundt om fonten står der for oven på latin: I Faderens og Sønnens og Helligådens navn. Og nedenunder er der så blandt andet billeder af syndefaldet, korslammet, livets træ, hjort, hund og djævel.

Kalkmalerierne er fra den seneste middelalder, omkring 1500. I korshvælvet de 4 evangelistsymboler, Evas skabelse, Adam og Eva, Jesu dåb, Jesus og synderinden, Lazarus' opvækkelse samt bag altertavlen en Katharina-legende.

I Landtingkapellet ses fristelsen i ørkenen, Maria og Elisabeth, den samaritanske kvinde ved brønden, Maria Magdalene og den opstandne, den vantro Thomas, Joakim og Anna, Peder og Paulus samt Katharina og Barbara. Der er også rester af andre billeder, blandt andet Sct. Jørgen og Dragen. Kalkmalerierne var efter reformationen overkalkede og blev først fremdraget igen i 1929.

Skt. Dionysios-figuren og Landtingkapellet. På skibets østvæg ("triumfvæggen") bag døbefonten er en sengotisk egetræsfigur af Skt. Dionysios (parisisk biskop med sin mitrasmykkede isse i hånden). Figuren har oprindeligt stået på et alter i Landtingkapellet (der således har været et Dionysios-kapel) indtil dette af herremanden Mogens Rosenkrantz og fru Sophie Bille til Landting omkring 1660 blev lavet om til et gravkammer eller en gravhvælving for Rosenkrantzterne med adgang fra kirken. 16 kister stod der – lige til de i 1944 blev begravet ude på kirkegården.

Inde i Landtingkapellet ses i dag en opgang til den oprindelig prædikestol, som Mogens Rosenkrantz i forbindelse med ombygningen erstattede med den nuværende.

En plade, hvor prædikestolen oprindeligt har været, fortæller om denne forandring fra Dionysios-kapel med alter til gravkammer. Inde i Landtingkapellet er i dag en gravsten med portrætrelief over Axel Rosenkrantz og hustru Berete Knobsdatter, døde på Landting i 1551.

Prædikestolen, der er forsynet med lydhimmel, er fra 1656 og skænket af Mogens Rosenkrantz. Det er et meget flot stykke håndværk, udført i barokstil og med meget rigt snitværk og indlagt arbejde, blandt andet den ophøjede Kristus, der har trådt slangen under fode, og ovenover en pelikan, som plukker sit bryst til

blods for at dens unge kan drikke blodet, et billede på Kristus, som dør for at give mennesker liv. Efter sigende var prædikestolen oprindelig bestemt for Viborg Domkirke.

Alterpartiet/altertavlen er i rokokostil og blev i 1764 skænket til kirken af Niels Lillelund og Mariane Bernsdorph til Landting. I 1859 blev de oprindelige billeder erstattet af det nuværende billede af den korsfæstede i midten og billederne af de fire evangelister i hjørnerne. Det oprindelige alterbillede af nadveren hænger nu lige indenfor indgangsdøren i kirken og de 4 billeder på alterets forside har oprindeligt siddet i de fire hjørner. De forestiller: Abraham, som er ved at ofre Isak, Jonas, der kastes op på stranden af hvalen, Jesu korsfæstelse og Jesu opstandelse. Teksterne på altertavlen passer stadig til disse oprindelige billeder. Øverst på altertavlen er skrevet med hebraiske bogstaver: JAHVE, Herren, og der er et billede af Moses og Aron med lovens tavler.

Herregårdsstolen blev bygget af Niels Lillelund og Mariane Bernsdorph i 1766. Det har foran en billedserie med Elias-historien: Elias ved bækken Krit, Elias på flugt, Elias møder kong Akab og Elias' himmelfart, alle med angivelse af de tilhørende kapitler i Det gamle Testamente. Stole og stolegavle. De ældste af disse stammer også fra Niels Lillelund og Mariane Bernsdorphs tid. På de 2 øverste er der et kendt pietistisk billede: Ordet som en hammer, der sønderslår hjertet, og overfor Ordet som balsam fra et horn, der drypper på og heler det sønderknuste hjerte. Det repræsenterer selvfølgelig lov og evangelium, synd og nåde. På degnestole øverst er der en skriftscene, og på stolen ved siden af en syngende degn.

Kirkeskibet hedder PAX (Fred) og er fra 1944.

Nordskibet. Her er en præstetavle, en herregårdsstol for folkene fra den største forpagtergård under Landting, Nygaard, en lysekrone fra 1766, et korbuekrucifiks fra omkring 1450, en egetræsramme (i den tilmurede kvinde indgangsdør) med en gravskrift over provst Knud Christensen, død 1628, en plade med kistebeslag og 2 gravsten og et epitafium i rokokostil over forpagter på Nygaard, Morten Nielsen Hemmer og hustru Magdalene Sybille Heide.

Orglet er fra Marcussen og Søn fra 1976 med 10 stemmer og 2 manualer og pedal. Pulpituret stammer fra 1920'erne.

Sakristiet er aflåst, rummer bl.a. en skriftestol, og præsten Hans Schousboe og hans hustru (digteren Ambrosius Stubs svigerforældre) ligger begravet i åbne kister under gulvet.

Tårnet er 22 m højt og bærer til minde om istandsættelse og forhøjelse med nogle meter årstallet 1774 og bogstaberne PHS MAB (Peter Hansen og Mariane Bernsdorph til Landting).

Tårnuret er fra 1955, men selve urværket er udskiftet i 2010. Klokkespillet med 20 klokker er til kirken og blev indviet i 1992. Det spiller hver dag kl. 9, 12 og 18.

Udvendig sidder på sydmuren under det vestlige vindue en lang stem, som måske har været syddørens overligger. Der er også en romansk ligsten af granit med kors og den latinske indskrift: Asser, søn af Tyge Cabbe og hans hustru Ide. Gud.

En kvadratisk sten med en fordybning har rimeligvis i sin tid været et relikviegemme til alterbordet.

På kirkegårdens nordside ser man de 5 spidsgavle med forskellige blændinger.

I 1982 og 1984 gennemgik kirke en større udvendig restaurering, hvor bl.a. kirkens sydmur blev sat om.

Kirkegården. På kirkegården nord for kirken står en sten over Stærke Hans, (død 1934) den sidste tater af Abrahamslægten. Han boede ude i Trendmose.

På kirkepladsen er der rejst en mindesten for Danmarks befrielse i 1945. Her står:

*Fra fjendevold til folkefrihed.
Havde Herren ikke været med os,
så havde de opslugt os levende.*

